

MORÁVČAN

INFORMAČNÍ ZPRÁVODAJ OBECNÍHO ÚŘADU MORÁVKA

www.moravka.info

V Morávce 18. dubna 2013

Č. 2/2013

Informace

Zima to nevzdává

Máme za sebou Velikonoce s vánočním podtextem. Zima vystrčila své drápky a zoubky. Ještě že se vrátil Dr. Tofel do ordinace, vylámal ji zuby a máme jaro.

Úřad, pošta a knihovna

Po loňském opomenutí, které mělo za následek propadnutí stavebního povolení na uvedenou stavbu, jsme zabojovali a máme stavební povolení nové. Snížek nás mírně zdrží, ale dostal rozum a zmizí, stavba může začít. Jinak si myslím, že se jedná o stavbu potřebnou, protože náročnost na naši práci pro obec se neustále zvyšuje a i my potřebujeme slušné zázemí k jejímu výkonu, totéž platí o knihovně a poště. Na obec přišlo od počátku roku do 29. 3. 2013 498 občanů a obyvatel. Takže odhady některých zastupitelů, že pro tři lidi je tato investice zbytečná, nechávám bez komentáře.

Trochu informací: rozpočet je 10 000 000 Kč, realizační firma poskytla záruku na dostavění v částce 7 000 000 Kč formou bankovní záruky (to znamená, že kdyby firma utekla ze stavby, tak máme bankovní záruku na dostavění). Penalizace za den zpoždění činí 20 000 Kč, splatnost faktur je 365 dní, pokud požádáme, tak bude splatnost prodloužena na 36 měsíců. Z tohoto přehledu vyplývá, že nepotápím obec, jak záměrně tvrdí někteří „finanční odborníci“ z davu.

Finanční audit

Jako každoročně jsme byli poctěni návštěvou pracovníků krajského úřadu, kteří provedli finanční audit za celý rok 2012. Výsledný verdikt auditu v zápise zní: bez závad — jak pro obec, tak pro Svazek obcí Morávka–Pražmo.

Převrpní automobil

Jak jsem slíbil, tak plním. Dospěli jsme do stádia, kdy obec při své činnosti využije vícemístný automobil, takže jsme zakoupili 9 místný Ford za 200 000 Kč. Po vyjasnění si provozních záležitostí bude využíván hasiči, školou, obcí, zahrádkáři i našimi sportovci.

Sviňorky

Moravecká kauza století „Lyžařský areál Sviňorky“ je ve stádiu, kdy Obec Morávka vypověděla smlouvu o pronájmu nemovitých a movitých věcí ve vlastnictví Obce Morávka Sportu Morávka, a.s., pro neplnění finančních závazků vyplývajících z uvedené nájemní smlouvy. Obec má nyní letní sezonu na rozhodnutí o dalším postupu při využití areálu.

S dalšími kroky budete seznámeni v následujícím vydání Moravčanu.

Příspěvek na dítě

Obec Morávka přispívá na narozené dítě částkou 5 000 Kč. Po mnoha letech měníme strategii výplaty této dávky, a to tak, že při narození obdrží rodiče dítěte 2 000 Kč a při nástupu do ZŠ Morávka zbylou částku 3 000 Kč. Tato změna nastala proto, že jsme se setkávali s tím, že narozené dítě se buď odstěhovalo nebo nenastoupilo do naší ZŠ. Změna bude platit pro děti narozené od roku 2013.

Zdeněk Ševčík, starosta

Údržba komunikací — názor občana

Dobrý den pane starosto.

Dovolil jsem si Vám napsat malé poděkování. Je to reakce na článek o zimní údržbě komunikací a některé kritické výtky.

Jelikož jsem v Šenově mnoho let dělal zastupitele obce a asi čtyři období předsedu dopravní komise, vím o čem starosta mluví. Víím, že zajistit dostatek peněz jak na letní, tak na zimní údržbu není jednoduché. Obdivuji jak se Vám daří udržet sjízdné komunikace a chodníky v tak náročných podmínkách jako jsou tady (s Šenovem to nejde vůbec s obtížností terénu srovnat). Jak mám někdy čas nebo je potkám, tak se zajdu podívat na kluky od p. Koloničného a jeho samotného, opravdu paráda a uznání co dokáží a jak to ovládají. Patří jim poděkování, (ode mne určitě).

Holuša Ladislav, Morávka č. 601

Ekologický program na sběr použitých cartridgí a tonerů do tiskáren

Použité cartridge a tonery nepatří do komunálního odpadu jako žárovky a baterie a i přesto každoročně skončí na skládkách bez možnosti další recyklace zhruba 500 milionů tonerů. Obec Morávka se zaregistrovala do tohoto ekologického programu a v budovách obecního úřadu a základní školy jsou nově umístěny sběrné boxy na sběr použitých cartridgí a tonerů do tiskáren.

UPOZORNĚNÍ

**V ÚTERÝ DNE 23. 4. 2013 BUDE OBECNÍ ÚŘAD MORÁVKA UZAVŘEN
Z DŮVODU ŠKOLENÍ ZAMĚSTNANCŮ.**

Základní a mateřská škola Morávka

„Únor bílý, pole sílí“ — ačkoli se toto pořekadlo týká naší přírody, my si jej půjčíme inovujeme ho na **„Únor bílý, školka sílí“**.

Po dni otevřených dveří, kdy bylo možné si v klidu prohlédnout prostory obou tříd, seznámit se s paní učitelkami a dozvědět se vše potřebné, pak v MŠ proběhl zápis na školní rok 2013/2014.

S velkou radostí jsme uvítali a přijali do MŠ 14 nových dětí. Obsazenost MŠ se tak navyšuje a po plánované rekonstrukci bychom mohli mít 2 třídy s kapacitou 27 a 28 dětí. Tedy do budoucna 55 potenciálních uchazečů o docházku do ZŠ.

Do plného obsazení MŠ (55 dětí) zbývá ještě 6 volných míst. **Vypisujeme tedy dodatečný zápis do MŠ Morávka, který se uskuteční v pondělí dne 6. 5. 2013 v době od 12.30 — 16.00 hod. v budově ZŠ, třída „Skřítci“. Bližší informace telefonicky, osobně či na webových stránkách MŠ.**

„Březen, za kamna vlezem“ — tato pranostika se letos plně naplnila.

V březnu jsme si zpočátku užili sluníčka a pozorovali jsme ptáčky i první jarní rostlinky — sněženky a bledule. Bohužel opět napadl sníh a paní zima opět převzala vládu nad krajem.

V mateřské škole se už všichni těšíme na sluníčko, teplo, květinčky, bzučící včelky a zpívající ptáčky. Zima je letos dlouhá a pořád se jí nechce odejít.

My jsme se však nenechali počasím odradit a navštívili jsme výstavu zahrádkářů na Obecním úřadě. Děti obdivovaly nápaditost a tvořivost všech vystavovatelů a byly samozřejmě hrdé i na své vlastní vystavené výtvary.

Na příchod jara jsme se také připravili vyzdobením prostor školy jarními dekoracemi, výrobou velikonočních vajíček, zpíváním koled, jarních písniček a říkankami o jaru.

V pátek 5. 4. jsme společně s 1. stupněm ZŠ a také v doprovodu maminek a dalších obyvatel Morávky vynesli Moranu. Školáci pro nás připravili kulturní program plný písní o jaru.

Symbolicky jsme se pak rozloučili u řeky s paní Zimou a doufáme, že konečně začne to pravé krásné jaro a zima už nás nadobro opustí.

„Duben, ještě tam budem“ — nezapomínejme, že počasí se nedá poroučet a příroda si svůj koloběh zpravidla řídí sama.

Přejeme Vám, aby Vám počasí nekazilo náladu, aby slunce svítilo minimálně ve Vašich očích a duších a na tváři Vám zářil úsměv.

*Za kolektiv dětí a zaměstnanců MŠ,
Mgr. Schneiderová Kateřina*

Úspěch našich žáků v Pythagoriádě

Ve dnech 26. a 27. února 2013 řešili žáci 6., 7. a 8. ročníku naší školy v hodinách matematiky úlohy letošního kola matematické soutěže — Pythagoriády. Žáci měli za úkol dobrat se, s pomocí kalkulaček, správného výsledku a dosáhnout alespoň devíti bodů. V takovém případě byli vyhodnoceni jako úspěšní a postoupili do okresního kola.

Mezi našimi šestáky se našli hned tři takoví: Jonáš Jarolím (13 bodů), Erik Spilka (10 bodů) a Martin Foldyna (9 bodů).

Chlapcům tedy budeme držet palce v okresním kole, které se uskuteční již v květnu.

Mgr. Tatána Špoková

Odpoledne vzpomínek a pozitivní terapie

Dne 4. dubna odpoledne proběhlo na naší škole setkání s jejími bývalými zaměstnanci u příležitosti Dne učitelů. Pod vedením paní učitelky Sýlvy Rohanové a slečny asistentky Judity Foldynové vystoupila děvčátka z MŠ a ZŠ Morávka s pásmem milých písniček a říkanek s jarní tematikou. O výborné občerstvení se nám zase pečlivě postarala paní Bražinová.

Za okny se ještě bělaly čepice sněhu, ale vystoupení dívenek a vzpomínky všech přítomných dam osvětlily zimně jarní odpoledne hřejivou atmosférou. Pozitivní energie a svěžest z bývalých učitelek, vychovatelky a školnice přímo prýštily. Paní Amzlerová, Havlíková, Kačmaříková, Kaňoková, Mecová, Ručková a Štefková zářily optimismem. Klid, pohoda a dobrá nálada se vznášela ve vzduchu po celou dobu setkání.

Ani jsem nedutal a bedlivě poslouchal vyprávění z dob jejich dětství na dnes již zaniklých školách Morávky, na jejich začátky v práci pro naši školu nebo vzpomínky na to, v jakých podmínkách tehdy vychovávaly děti — rodiče našich současných žáků.

Když jsem si uvědomil, kolik let v naší škole všechny odpracovaly, jak některé z nich již více než dvacet let užívají zaslouženého důchodu, chtělo se mi běžet pro klobouk, abych ho před nimi mohl smeknout. Uvědomil jsem si, jak malicherné problémy dnes mnohdy řešíme a jak často zbytečně „brbláme na poměry“.

Protože jsem tělem i duší tělocvikář, s úžasem jsem poslouchal, jak se např. kdysi učil tělocvik — na chodbě, ve třídě, v jiné vzdálené škole. Dnes si jen stěží dokážeme představit školu bez počítačů, interaktivních tabulí, výuky plavání, integrace, evaluace, kompetencí, apod. A přesto bez všech těch pomůcek, disciplín a cizích názvů různých aktivit všechny přítomné dámy vychovaly několik generací zodpovědných, svědomitých a kvalitních občanů Morávky či jiných koutů republiky.

Všem dámám za to patří velký dík a již teď se těším na naše další společné setkání a věřím, že příště nám sluníčko bude opravdu svítit a že se sejdeme i s ostatními, kteří tentokrát přijít nemohli.

Ivo Bojas, ředitel ZŠ a MŠ Morávka

Vynášení Morény ze vsí!

*Mořenu nesem
s velikým nosem
do vody ji dáme
jaro přivítáme!*

V pátek 5. dubna 2013 se od 10 hodin konala v naší škole tradiční akce *Vynášení Morény ze vsí*.

Za účasti dětí MŠ a žáků 1. stupně ZŠ, jejich rodičů a pana starosty zazněly z úst dětí básničky a písničky se svěží jarní tematikou.

Poté už se všichni přítomní mohli vydat k řece a rozloučit se s tou dlouhou a úmornou zimou.

Mgr. Sylva Rohanová

Malí velcí sportovci

Jsem velmi rád, že se můžeme i v letošním školním roce pochlubit úspěchy ve sportu a získat již dvou cenných pohárů. Naposledy ve vybíjené.

Vybíjená je prestižní soutěž, kterou procházejí děti na prvním stupni a která pak odráží jejich celkovou pohybovou připravenost.

Okrskových kol se v naší kategorii zúčastnilo 24 družstev, z nichž pět vítězných postoupilo do okresního kola. V něm si skvěle vedlo i naše družstvo dívek, které potvrdilo postup třemi výhrami a celkovým nádherným druhým místem.

Naše žákyně porazily i obě silná družstva Frýdku–Místku, z nichž jedno dokonce s celkovým skóre 14:5.

Nejlepšími hráčkami byly především Klára Volná (nejlepší střelkyně), Andrea Ošťadálová, Anežka Ošťadálová (kapitánka), Tereza Blahutová a Michaela Milichová.

Výborný výkon podaly i nejmenší holky ze třetí třídy Lucie Nytrůvá a Kristýna Plucnarová. Ze čtvrté třídy pak Adéla Furdzová, Jana Poláčková a Tereza Stachurová.

Tento výborný výsledek jsme pak potvrdili na velikonočním turnaji smíšených družstev v Dobré. Neprohráli jsme jediný zápas a získali zde trofej — čokoládového *Velikonočního beránka*.

Po tomto úspěchu, kterého dosáhli chlapci a děvčata ze čtvrté a páté třídy, docházelo ke přím, kdo z nich má na vítězství rozhodující podíl a kdo si může sníst z *Beránka* větší kousek. Na řadu tak přišel prestižní souboj v dovednostech s míčem, v němž byly lepší holky, které porazily kluky 4:1.

Důvodem těchto mimořádných úspěchů je především sportovní zaměření školní družiny s její vedoucí p. učitelkou Darinou Kaňokovou, sportovní kroužky jako je kopaná, tenis aj. Také zimní lyžování se školní družinou, plavání v rámci tělesné výchovy či turistický a hasičský oddíl.

Tato konfrontace je potřebná ovšem nejen ve sportu, ale i v jiných oblastech jako např. v jazycích nebo matematice. Jen tak můžeme objektivně zhodnotit úroveň dosaženou žáky naší školy na Morávce.

Mgr. Martin Pospěch, učitel Tv 4. a 5. tříd

Lyžařský kroužek

Na myšlenku založit lyžařský kroužek mě přivedla skutečnost, že v našem lyžařském areálu na Sviňorkách jsem potkával málo dětí z naší školy.

Proto jsem se s nápadem svěřil vedení školy, konkrétně p. Daňkové. Ta mě vyslechla a s kroužkem souhlasila. A tak od října, každou středu se scházíme v tělocvičně školy.

Zde si 12 dětí zdokonalovalo kondici a orientaci v prostoru. Také se dozvěděli něco o historii lyžování, byli seznámeni s pravidly FIS o bezpečném chování na sjezdovkách. Viděli údržbu lyží — naučili se voskovat skluznice. To vše dětem vyplnilo čekání na snůh.

Za velké podpory provozovatele lyžařského areálu dostali žáci naší školy za poplatek 300 Kč celosezónní permanentku. S prvním sněhem na svahu byly děti rozděleny do dvou družstev. První družstvo lyžaři: Martin Foldyna, Patrik Brož, Honza Carbol, Tereza Blahutová, Anežka Ošťádalová, Jonáš a Jáchym Jarolímovi, Honza Španihel a Martin Bujok. Druhé družstvo začátečníci: Matouš Jarolím, Roman Skotnica, Petr Vlček. Děti prvního družstva se učily pohybovat na lyžích (obraty na místě, chůze do svahu) a zdokonalovali svůj lyžařský styl. U druhého družstva probíhal výcvik od prvopočátků. Jízda v pluhu a oblouk z pluhu. Tyto základy si nejrychleji osvojil Matouš Jarolím, který si svým výkonem zasloužil přearazení do prvního družstva.

Náš kroužek nemá závodní ambice (od toho jsou jiné organizace) i když si jízdu v brankách určitě vyzkoušíme. Rád bych s dětmi pokračoval i v létě výlety po blízkém i vzdáleném okolí.

Chtěl bych v dětech vypěstovat lásku k horám a ke sportu stejně, jak to u mě učinili mí učitelé a rodiče.

Petr Bujok

Pováleční osídlenci z Morávky

Jak jsme slíbili na třetí akci Vzpomínáme (nejen) na zimu, zveřejňujeme výpisky z kroniky obce Hlinka na Osoblažsku, do které v poválečném období přišli osídlenci z Morávky. Kronika byla dopisována zpětně, po uklidnění situace v obci...

Přepis je doslovný (s chybami). Některé části textu se nám nepodařilo rozlústit. Fotokopii kroniky si můžete přečíst na webových stránkách Zemského archívu v Opavě. Za cenné odkazy a rady děkujeme Luďkovi Vecseyovi z Prahy.

Hana Jarolímová a Martin Žamboch

Z kroniky obce Hlinka

Obyvatelstvo, které se přestěhovalo do obce Hlinky, nepřišlo do nijak zvl. dobrých majetkových poměrů. I když je zde půda dobré bonity, byly domy několikrát se vyměňivším válečným postavením velice poškozené. Pole byla zbrázděna hustou sítí zákopů a poseta mnoha mrtvolami. Vše bylo uvede-

no do pořádku. Obyvatele započali hospodařit. Nedostatky postupně odstraňovali.

Souhrnná zpráva o příchodu nových usedlíků

Osídlovací komisi ve Frýdku byla učiněna výzva k obyvatelstvu, aby bylo osídleno pohraničí. Soudruh Vochala, člen osídlovací komise ve Frýdku, učinil veřejný projev na hoře Prašivé ve Frýdku a snažil se získat obyvatelstvo chudých krajů, zvláště pak obyvatelstvo vysoko položené Morávky v lesích Beskyd. K osídlování byl pro okres Frýdek ustanoven osídlovací komisi ministerstva zemědělství okr. Krnov. Pro Krnovsko bylo zvoleno z řad osídlenců 6 osídlovacích delegátů, kteří měli prozkoumat určité oblasti a obce, do jaké míry se hodí k osídlení. Pro obec Hlinku byl zvolen Karel Papřok. Dne 2. 7. 1945 vyjel na jízdním kole ráno ve 4 hodiny z obce Morávky do obce Hlinky. Na místo dorazil večer ve 20.30 hod.

Poměry v obci

Obec Hlinka byla hustě osídlena Němci (450 obyv.). Z českého obyvatelstva tu bylo jen deset českých vojáků, kteří zde bděli nad pořádkem a 5 členů finanční pohraniční stráže (došla až 5. 7. 1945). Po prohlídce obce K. Papřok zjistil, že obec je asi z 30 procent poškozena válečnými akcemi a o hodnotné věci ochuzena. Okna byla všechna bez skel. Vybito tlakem od explozí a hodně též vytrískáno. Není se čemu divit, neboť fronta tu stála 8 týdnů a za tu dobu se vyměnilo 6 krát válečné postavení. Krom toho byla obec v plném palebném zásahu. Prvou noc trávil první český osídlenec na č. 41 u voj. posádky. Německé obyvatelstvo již tušilo cosi nového. Tvořilo hloučky a vyhlíželo nenávisně. Po dvoudenním pobytu se vrátil zpět na Morávku, kde se přihlásilo 78 obyvatel k osídlení Hlinky. Dne 17. 7. 1945 byl vypraven zvláštní vlak z Frýdku do Krnova s prvními usedlíky Osoblažska. Vlak dojel do Krnova a odtud voj. auty byli obyvatelé dopraveni do obce Hlinky. Ubytování prvé noci bylo v hostinci na slámě. Tu Němci poznávají, že obyvatelé přichází osídlit obec a dochází k pobouření — spiknutí na místním velkostatku, kterému velel repatriant Jan Gerst (Němec). Předsedou správní komise byl František Walter, respicient fin. stráže.

Gerst s Waltrem byli vybídnuti německým obyvatelstvem, aby byli noví usedlíci odtud odvoláni a vrátili se tam, odkud přišli. Dle tlumočené řeči bylo něm. obyvatelstvo ochotné položit životy za půdu na které hospodařili 300 let. Němci byli rozhodnuti bojovat. Ještě téhož večera ve 23.00 byl vyvolán Karel Papřok a žádán o zprávu, jak se rozhodlo čes. obyvatelstvo. Situace byla velmi těžká. Lidé byli v hostinci bez světla a bez jídla. Papřok vyzval české obyvatelstvo, jak se chce rozhodnout. Zda chce přes všechny kladené překážky zůstat, nebo se vrátit. S radostí a jednohlasně přijali nabídku něm. obyvatel, že je odvezou koňmi na třech žebřinových vozech do Krnova. Byli rozhodnuti dojet si do Krnova na osídlovací komis pro voj. posilu nečitelné slovo zde bylo spousty a obyvatelstvo zastoupeno neúměrně.

Osídlenci z Hlinky byli s údivem přivítáni osídlovacím komisařem Fr. Ševcem, který nařídil okamžitý návrat zpět na svá místa. Vztyčný důstojník

čsl. armády přislíbil, že pojede před nimi a obec Hlinku jim od Němců vyčistí a zabezpečí jim ochranu. Zpět se však vrátilo jen 13 obyvatel a z nich ještě asi 5 po dvou dnech odchází. Zůstalo zde 8, kteří se nebáli bojovat s Němci. Jsou to: Blahuta Albert, Karel Papřok, Jan Ručka, Karel Kotasek, Pavlásek Jan, Baránek Jan, Platoš Jan a Kaňok Jan.

Slíbená voj. posila obyvatelstvu poskytnuta nebyla. Po návratu z Krnova byl zvolen předsedou správní komise *Suchanova* a za rolnickou komisi Karel Papřok. Komisař *Suchanova* vyzval něm. obyvatelstvo, aby se chovalo pokojně. Seběmenší provinění proti čes. lidem by mělo za následek radikální potrestání. Za 1 Čecha 10 Němců. Němci museli nové usedlíky přijmout do svých domácností, poskytnout jim ubytování, stravu a všechnu péči. Výzva komisaře *Suchanova* byla přijata bez odporu. Osídlence přijali do svých domácností a i se o ně starali. Strava však byla velice skromná. Nebylo jídla, vzdálenost od Krnova dlouhá a spojení žádné. Dopravním prostředkem bylo jízdní kolo. Nebylo cukru, petroleje a mnoho dalších produktů. Snídáním i večeří byla černá káva a brambory. Ve statním statku byl zabit vůl, aby bylo maso pro obyvatelstvo. Maso si však nechala pohr. fin. stráž a lidem dali kosti již s podřadným a oszlým masem (Dle výpovědi s. Papřoka).

Noví osídlenci v obci Hlince obdrželi od zdejšího komisaře *Suchanova* písemné prohlášení, který byli ustanoveni jako spolupracovníci na zemědělských usedlostech. Dosavadní národní výbor určil, aby každý dosavadní něm. majitel stravoval české usedlíky jako sebe sama a postaral se o dobré bydlení. V případě odporu musel Němec počítat s přísným trestem. A tak se pomalu začala rozjíždět práce. Práce bylo ve zničené vesnici mnoho. Obyvatelé při nuzné stravě byli slabí a brzo se unavili. Nejnebezpečnější nacisti byli již odsunuti (6 osob). Pole byla rozryta zákopy a jámami. Po poli spousty něm. mrtvol, které již byly v rozkladu. Mrtvoly muselo pohřbit něm. obyvatelstvo z rozkazu správní komise

Naši chataři a chalupáři

Jsou neodmyslitelnou součástí Morávky. Už skoro sto let. Naši chataři a chalupáři.

Na chatu pod Dubinou na mezi jezdí padesát let Ivan Javorský. Dvacet let působil jako vedoucí přenosového vozu v České televizi, byl na stáži v BBC a jeho firma dodává do televize takové speciality, jako je „vracečka a zpomalovačka“ sportovních událostí nebo „elektronická tužka“ pro analýzy fotbalu a hokeje.

Hana Jarolímová se Ivana Javorského ptala, co pro něj Morávka znamená:

Chata „Na mezi“ stojí od roku 1962, ale její historie začala dávno předtím.

V roce 1898 se školní inspektor Karel Kapička rozhodl trávit letní prázdniny, s celou rodinou, na Morávce. Pravděpodobně se tedy jedná o 1. luftáka. Na začátku prázdnin se jelo vlakem do Frýdku (později až do Dobré!) a pak landaurem na Morávku. Na letní byt. Samozřejmě to bylo velké stěhování, včetně peřin a nádobí. Jezdívало se k různým sedlákům, Adámkům, Muroňům, Žídkům ale také do prvního „zděného“ domu na Morávce (naproti hotelu Morávka) k paní Řehákové a Velčovské, a k Bystroňům. Letní pohoda trvala, většinou až do konce prázdnin. Voda, slunce, borůvky, maliny, hříby, a pak brambory s kyškou a máslem, které jsme sami pomáhali stloukat, to byla nenapodobitelná atmosféra. První lásky...

V roce 1899 se narodila moje babička Zdenka, později vdaná Konečná. Proto se pak říkalo naší chatě taky u Konečných. Babička, sokolka, jezdila na Morávku celý život. Když pak zdédila v roce 1958 domek v Uherském Hradišti, neváhala, prodala ho, a začala stavět chatu — svůj celoživotní sen. Protože ji všichni znali, snadno se dohodla s paní Špokovou a manžely Latýnovými, na odkoupení pozemku. Když si dnes představím, že bych začal, v takových podmínkách, a babičce bylo zrovna 60 let, stavět, tak to byl vskutku zázrak, vydupaný ze země! Zní to neuvěřitelně. Ale jak se říká, láska (k Morávce) hory přenáší.

Zde odbočím, a musím říct, že měla velké štěstí na hodné sousedy — Latýnovi, Kačmaříkovi, Biolkovi, Gyudíncovi i Procházkovi.

Postavit chatu v té době představovalo neuvěřitelné logistické úsilí. Nebylo nic, ale stavět se muselo. Návrh chaty udělal strýcův kamarád, architekt Špaček z Ostravy. Ve švýcarském stylu — horní patro ze dřeva, spodek z cihel, alpský styl. Ale... babičce se naskytla možnost koupit tvárnice, bylo jich však na celou chatu, tak je nakonec celá zděná. Aby byl zachován „alpský styl“, přistavěla se „suknička“. Na vlastní uši jsem slyšel dva starší pány, dívající se na chatu ze silnice : „Nějak jim to padá“. No...

Ale to už byla třetí generace, celý život jezdící na Morávku: děti Zdenky Konečné — sestry Zora (vdaná Javorská) a Blanka (vdaná Malá — duše sportovního dění) a hlavně Dušan Konečný, taneční mistr z Prahy. Celý život učil na Zofíně mladé lidi tanci a společenskému chování, takže byl centrem prázdninového života moravecké (Slováček, Šigut, bratři Ručkoví, sestry Latýnové...) i chatařské mládeže. Dodnes se na něj s radostí a slzou v oku vzpomíná.

Nastoupila další, již 4. generace Bibiana Bártová, Dana Malá, Ivan Javorský a Irjo Konečný. Ale to není konec. V 5. generaci je 6 následovníků. Jedna z dcer Eva, měla dokonce u chaty svatbu, sjelo se 95 přátel z 15 zemí

světa! Od Ameriky a Islandu po Koreu, od Norska po Egypt a Izrael. A už je i 6. generace — dvě děvčátka a jeden kluk. Takže o pokračování tradice Zdenky Konečné je postaráno.

Změny na Morávce? Nádherný most. To se skutečně povedlo. Nové pensiony, sjezdovka, jízdárna Reit, konečně i U splavu. Ale všeho z mírou, nemusíme být Čeladná...

Moje zdraví 5

NÁDOROVÁ ONEMOCNĚNÍ II. díl

KARCINOM JATER

Rizikové faktory

U hepatocelulárního karcinomu je známo několik zásadních rizikových faktorů. Především se jedná o infekce virem hepatitidy typu B a C. 70 % všech hepatocelulárních karcinomů vzniká na podkladě jaterní cirhózy. Z vlivů prostředí je významné působení aflatoxinu B (produkt plísně *Aspergillus flavus*), chemické látky, např. nitráty, pesticidy, insekticidy, androgeny a estrogeny. Pacienti, kteří trpí metabolickými chorobami např. hemochromatóza, hereditární tyrosinémie, Wilsonova choroba (hepatolentikulární degenerace), deficit alfa-1-antitrypsinu a porfyrie, mají vyšší riziko vzniku zmíněného nádoru.

Prevence rakoviny jater — jednoznačně očkování proti žloutence, hygiena. Vyhnout se alkoholu ve velkých dávkách. Charakteristické pro něj je, že se vyskytuje především u žen v souvislosti s užíváním hormonální antikoncepce. U mužů se tento nádor vyskytuje také, ale často v souvislosti s užíváním anabolických steroidů. Vyskytnout se může i v jiných situacích, ale podstatně vzácněji — vrozené metabolické vady apod.

KARCINOM DUTINY ÚSTNÍ

Incidence stoupá mez 40. a 65. rokem života

Rizikové faktory — kouření. Studie prokázaly chemickou kancerogenezi působením dehtových produktů z kouře cigaret. I jiné formy konzumace tabáku, jako je žvýkání nebo šňupání, hrají pravděpodobně roli při vzniku nádorů horních cest dýchacích a polykacích. Výrazný je však nárůst rizika při kombinaci obou faktorů — konzumace alkoholu a tabáku, překvapivě nedostatečná ústní hygiena, místní dráždění, možná i celková agens (Nedostatek železa, nutriční vlivy obecně, virová agens — herpes viry, je infekce viry humánních papillomavirů. Za cestu přenosu je považován orální sex, ale i nedostatečná hygiena rukou); konzumací másla a konzervovaného masa a nedostatečnou konzumací zeleniny, rostlinných olejů a ryb, konzumace konopí.

KARCINOM MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

V České republice tvoří nádor močového měchýře 6. nejčastější malignitu u mužů a 13. u žen. Nejvýznamnějším etiologickým faktorem je kouření cigaret. Odhadujeme, že kuřáci mají 2 — 4 krát vyšší pravděpodobnost vzniku nádoru močového měchýře než nekuřáci. Nemoc z povolání je spojena s kontaktem s látkami ze skupiny aromatických aminů (benzidin, 2-naftylamin, 4-aminobifenyl). Tyto látky se vyskytují při výrobě barev, v gumárenství, v textilním průmyslu, u malířů a kadeřníků. Významným rizikem pro vznik karcinomu je schistosomóza (bilharzióza), v souvislosti s tímto histologickým typem je zmiňováno rovněž chronické dráždění (chronická cystitida, ale i chronická litiáza nebo katetrizace).

RAKOVINA KOSTÍ

Rizikové faktory — obecně jde o změnu (mutaci) v genetické informaci buněk, látky fyzikálního původu (třeba RTG záření, UV záření), také různé chemické látky (látky obsažené v cigaretovém kouři, dusitany, alkohol) a viry (například HPV, který způsobuje rakovinu děložního čípku u žen). Jde tedy vždy o souhrn genetické predispozice, celkového životního stylu a stavu imunity. Primární rakovina kostí často vzniká po předchozím ozařování nebo chemoterapii při léčbě jiného nádorového onemocnění, může se to však objevit až za několik let. Také u onemocnění kostí, zvaném Pagetova choroba (nemoc, při které dochází k abnormální přestavbě kostí, při které se kosti ztlustují — nejčastěji se projevuje na kostech lebky), se zhoubné nádory kostí vyskytují častěji než jindy. Jelikož nevíme, co přesně nádory způsobuje, nelze ani říct, co dělat, abychom jim předešli.

KARCINOM ŽALUDKU

Rizikové faktory — kancerogeny v potravě, které se tvoří při uzení, cigaretovém kouři a výfukových plynech automobilů, v jakémkoliv mase, praveném smažení, grilování nebo pečení. Dalšími „škodci“ jsou plísňe v potravinách, nadbytek soli a nedostatek čerstvé zeleniny a ovoce. Některé formy karcinomů jsou tak dědičné, u jiných je jen 2—3 krát zvýšená pravděpodobnost rozvoje rakoviny u příbuzných nemocného, který už tuto rakovinu má. V současné době se prostřednictvím studií věnuje pozornost vlivu infekce *Helicobacter pylori*, který působí v žaludku chronický zánět (gastritidu), jenž úzce souvisí se žaludečními (peptickými) vředy. Lidé s chronickým zánětem žaludku tohoto typu by se měli tedy léčit (a léčba je docela snadná), aby předešli vzniku metaplasie (nahrazení žaludeční výstelky sliznice za výstelku střevní), která už je předzvěstí karcinomu. Karcinom se může vyvinout také z některých polypů — výrůstků na sliznici žaludku, které nejsou jinak škodlivé.

KARCINOM LEDVIN

Rizikovými faktory pro vznik karcinomu ledviny jsou v první řadě kouření a genetická dispozice. Následně zvýšený výskyt u chronických pacientů se selhávajícími ledvinami v dialyzačním léčení. V neposlední řadě je pozorován větší výskyt u obézních pacientů, takže obezita je rozhodně brána jako rizikový faktor pro vznik karcinomu.

POTRAVA ZVYŠUJÍCÍ RIZIKO RAKOVINY

Výrobky z bílé opracované mouky mají zanedbatelné množství vlákniny, hodně cukru a je zbavena minerálů a dalších cenných částí. Bílý cukr — jeho pravidelnou konzumací dochází k rozvoji infekcí v těle, rozvoji plísní, následně může dojít ke karcinomu tlustého střeva, karcinomu žaludku i nádorům krku. Maso nejvíce škodí propečené, grilované nebo maso na rožni, smažené maso, maso uzené a solené, červené druhy masa. Plnotučné mléko, alkohol i v malém množství spouští rakovinu, vejce více než 3/týden, koření a sůl, káva způsobuje karcinom močového měchýře i prsu. Účinek kávy nesouvisí s obsahem kofeinu, nýbrž s jejími základními složkami, z čehož vyplývá, že i bezkofeinová káva zvyšuje riziko karcinomu.

POTRAVA SNIŽUJÍCÍ RIZIKO RAKOVINY

Citrusy, ananas, hrozny, ostružiny, jahody, borůvky, acerolu a kiwi jsou účinnou preventivní potravinou pro vysoký výskyt vitamínu C — příjmem ovoce a zeleniny lze snížit výskyt karcinomu dýchacího ústrojí o 13 %; celozrnné obiloviny, za studena lisované kvalitní oleje, olivový olej. Zelenina je nejučinnější rovněž pro vysoký obsah vitamínu C, ale také provitaminu A, a také antioxidačních fytochemikálií. Pro konzumaci se doporučuje červená řepa, mrkev, sladká paprika, rajčata, baklažán, cibule, česnek, zelí, brokolice, květák, ředkvičky — vysoká konzumace zeleniny by mohla snížit až o 50 % výskyt rakoviny žaludku v Evropě asi o 28 %, a až o 29 % výskyt kolorektálního karcinomu o 18 %. Jogurt je významný pro snižování rizika karcinomu prsu díky bakteriálním kulturám a kyselině mléčné, které obsahuje. Luštěníiny obsahují hodně vlákniny a účinné fotochemikálie. Chrání organismus především před karcinomem prsu a prostaty. Ryby chrání před karcinomem kolorekta. Doporučuje se jíst i chemickou vlákninu a antioxidanty. Stravování rozdělit do 5 porcí za den, ovoce a zeleninu si dopřát denně. U karcinomu prsu je přesvědčivé, že pravidelný příjem ovoce a zeleniny může snížit riziko až o 60 %.

ZÁVĚR

Prevence umožní včasné zachycení a odstranění nádoru a možnost úplného vyléčení. Nebojte se informace o dědičném riziku, umožní vám včas předcházet onemocnění. Pokud máte dědičnou dispozici k nádorům, musíte začít včas s prevencí. Jestliže máte podezření, že zrovna ve vaší rodině může být dědičná dispozice k nádorům, objednejte se ke genetické konzultaci na specializovaném pracovišti onkologického centra nebo na oddělení klinické genetiky vaší nemocnice.

Kontakt:

Soukromá genetická ambulance MUDr. Jany Zvolské, Opavská 39, 725 29 Ostrava – Poruba poskytuje komplexní genetickou péči o lidi všech věkových skupin. Pacienti u nesmluvní pojišťovny — konzultace s vypracováním zprávy 500 — 1000 Kč (záleží na složitosti problematiky a množství provedených vyšetření) tel. 725 054 378, 737 358 767

www.prevencenadoru.cz

http://www.svl.cz/Files/nastenka/page_4766/Version1/Onkoprevence-v-pri-marni-peci.pdf

www.uzis.cz

<http://zdravi.e15.cz/clanek/postgradualni-medicina/epidemiologie-a-rizikove-faktory-nadoru-hlavy-a-krku-150736>

MOTTO k zamyšlení:

Denně děláme jednu ze dvou věcí: Buď upevňujeme své zdraví, nebo podporujeme nemoc

Adelle Davisová

autor: Hana Zbořilová

odborný garant: MUDr. Lenka Carbolová

Dřevoprodej Dobrá Stodola s.r.o.

Provozovna Vyšní Lhoty 238, 739 51

Tel: 725 148 501 , E-mail: obchod@dobrastodola.cz

www.dobrastodola.cz

OSB deska 3N rovná hrana 1250 x 2500 3,125 m²/ks

Tl. 12mm rovná hrana **348 Kč/ks**

Tl. 15mm rovná hrana **428 Kč/ks**

Tl. 18mm rovná hrana **515 Kč/ks**

OSB deska 4 P+D 625 x 2500 1,5625 m²/ks

Tl. 12mm pero drážka **186 Kč/ks**

Tl. 15mm pero drážka **227 Kč/ks**

Tl. 18mm pero drážka **273 Kč/ks**

Palubky obkladové smrk A/B a B/C profil Klasik

12,5 x 96 x 3000–5000 Kvalita A/B **145 Kč/m²** B/C **104 Kč/m²**

15 x 121 x 3000–5000 Kvalita A/B **174 Kč/m²** B/C **124 Kč/m²**

19 x 121 x 3000–5000 Kvalita A/B **211 Kč/m²** B/C **148 Kč/m²**

Palubky podlahové smrk A/B a B/C profil Klasik

Právní záležitosti

s občany a podnikateli projedná a vyřídí každou středu mezi 15 až 17 hodinou
na Obecním úřadě v Raškovicích

JUDr. Marcela Žoričová

formou poradenství, spisování listin, žalob, smluv — včetně kupních,
rovněž převody nemovitostí, zřizování věcných břemen apod.

Kontakt

tel. i fax: 596 810 741, mobil 603 447 219, e-mail: zoric@atlas.cz

	
Nabízíme kvalitní a profesionální služby v oblasti tesařských, pokrývačských a klempířských prací.	
TESAŘSKÉ PRÁCE Altány, pergoly, suché stání, krovy, dřevěné obklady atd. POKRÝVAČSKÉ A KLEMPÍŘSKÉ PRÁCE Montáže lehkých střešních krytin, veškerých druhů tašek, lepení modyfikovaných lepenkových pásů, rekonstrukce, montáže sněžných zábran, okapové systémy atd.	Lukáš Messing Tel. 608 633 921 www.LMstrechy.cz Dobrá 804, 739 51 Email. lukas.messing@seznam.cz

S Postaráme se o vaši zahradu

Využijte dlouholetých zkušeností našich odborníků!

- ✓ přímo na místě zdarma zhodnotí stav a navrhne potřebné úpravy
- ✓ kalkulaci provedou i v několika cenových variantách
- ✓ kreativita a zohlednění jedinečnosti místa je samozřejmostí

Nabízíme:

- ✓ **Zakládání nových trávníků** (dovoz zeminy a substrátů, urovnání terénu, kultivace ploch, výsev travního osiva, ošetření hnojivy a selektivními herbicidy).
- ✓ **Údržbu travnatých ploch** (vertikutaci, hnojení a kosení trávníků).
- ✓ **Sadové a jemné terénní úpravy.**
- ✓ **Výsadbu a péči o dřeviny a keře** (průklesty a omlazení keřů, přihnojování keřů a stromů, chemickou likvidaci nežádoucí vegetace, zálivku, kácení stromů, likvidaci pařezů frézováním, odstranění náletů a výmladků).
- ✓ **Realizaci zahrad od zpracování návrhů až po výsadbu, popř. následnou údržbu.**

Provádíme:

- ✓ **Výstavbu a rekonstrukci chodníků, drobné asfaltování.**
- ✓ **Opravy sekaček a jejich servis.**

Vaši zahradu můžeme vybavit:

- ✓ **Různými druhy pergol, zahradních altánů, popř. laviček.**
- ✓ **Ploty a zídkami dle vašich požadavků.**
- ✓ **Typizovanými dětskými prvky.**

Neváhejte a kontaktujte nás na adrese:

TS a.s., 17. listopadu 910, 738 02 Frýdek – Místek,
tel.: 558 443 207, 731 196 620, e-mail: info@tsfm.cz,
www.tsfm.cz

NAŠE SLUŽBY PRO VAŠI POHODU!

Sport Relax Club

- ∞ 4x tenisový kurt
- ∞ 2x volejbalový kurt
- ∞ tenisová škola
- ∞ pořádání turnajů
- ∞ měsíční slosování o ceny
- ∞ ubytování
- ∞ whirlpool
- ∞ dětské hřiště

AKCE DUBEN SLEVA 20%

Při zakoupení 10h
bodové permanentky
do 13. 5. 2013
cena pouze

720,-

**Dne 13. 4. 2013 jsme již oficiálně zahájili letošní sezonu,
využijte proto naší slevy na permanentky a přijďte si
zahrát tenis ještě dnes!**

Sportovní areál se nachází v katastru obce Dobrá na
cyklostezce v blízkosti VÚHŽ – Dobrá 961

Otevřeno: Po – Ne 9:00 - 19:00

Zápis do tenisové školy:

+420 728 176 246

- srdečně Vás zvou Petra a David

Objednávky a rezervace:

+420 725 505 205

www.sportrelaxclub.cz